

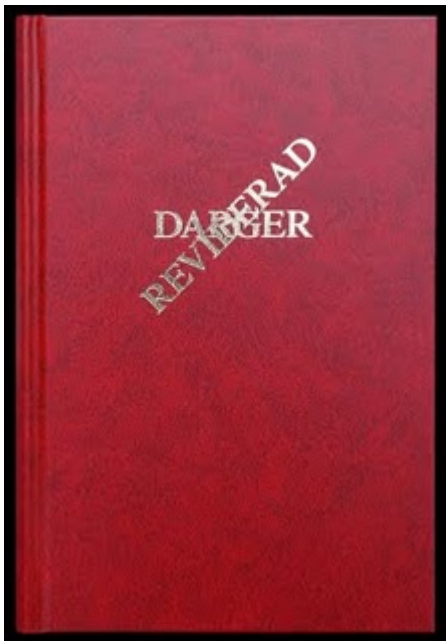
20 jul 2011

Darger reviderad, Leif Holmstrand och Jonas Örtenmark

När Frieda Hughes, dotter till Sylvia Plath och Ted Hughes, åsåg hur nutida biografiskrivare gjorde sitt bästa för att vända ut och in på föräldrarnas privatliv skrev hon dikten "Min mor", i första hand i reaktion mot den planerade filmen *Sylvia*, där filmstjärnan Gwyneth Paltrow gestaltade poeten. Frieda Hughes vägrade samarbeta med filmproducenterna:

Att få tillbaka henne, då tyckte de
att jag skulle ge dem min mors ord
för att fylla munnen på deras monster,
deras Sylvia, Självmondsdockan,
som kan gå och prata
och dö på kommando,
och dö, och dö
och för alltid vara döende.

Biografiskrivande är en vansklilig syssla. De svenska poeterna Leif Holmstrand och Jonas Örtemark gör något ovanligt med sin bok *Darger reviderad*, som utkommer på Drucksache förlag. I stället för en regelrätt levnadsteckning där vi följer objektets vandring från valp till etablerat geni, följer vi de två författarnas irrationella letande efter något helt annat: kanske jakten efter konstens väsen. "Konstens" – jag menar *livets* väsen. Eller tvärtom.

För ordet "biografi" ska väl etymologiskt uttydas som livsskrift? Till att börja med: vem är denne Darger? Konstären Henry Darger, som levde i avskildhet mellan 1892 och 1973, och efter sin död upptäcktes ha samlat på anteckningar om bland annat väder, teckningar, collage – allt finurligt kommenterat av de två biograferna, som ändå behåller en varsam distans. Ur

kvarlåtenskapen skapades det stora verket *In the Realms of the Unreal*, där han liksom bland andra William Blake skapade sin egen mytologiska värld, med figurer som *The Vivian Girls* och "Blengigomeneans", en gränsvarelse mellan ängel och barn, samt Elsie

Sidor

[Startsida](#)
[Här är jag](#)

Länkar

[Allyson](#)
[Ann Lingebl
Wilhelmsson](#)
[Bengt O.](#)
[Bodil Z.](#)
[Butter tar or](#)
[Den långsan](#)
[Elin Boardy](#)
[Elisabet Noi](#)
[Eva Ström](#)
[Gunnar Stra](#)
[Hermia](#)
[Jenny Maria](#)
[Karin Stens](#)
[Minerva](#)
[Peter Englu](#)
[Spetsknyppl](#)
[The Loser](#)
[Therese Boh](#)
[Therese Eri](#)
[Thomas Nyc](#)
[Total Eclips](#)
[Walking Bas](#)

Spotifylista

[April april](#)
[Bernur](#)
[Patti Smith](#)

Paroubeck, en femårig flicka som mördades i Chicago i början av 1900-talet. Allt detta återfinns i Holmstrand och Örtenmarks bok, som speglar Dargers växelbruk av text och bild.

Dargers bildvärld påminner förresten också den en del om Blakes; försåtligt naiva, och en kombination av det extremistiska och det anspråkslösa – båda har också tämligen effektivt gift oskulden med erfarenheten. (Ett litet sammanträffande: när jag fick den här boken i min hand måste jag säga att Henry Darger var okänd terräng för mig. Därför var det lite oväntat när jag läste en intervju med Nick Cave häromdagen, och han nämner Darger.)

Vem har rätt – rätt att skriva, och att skriva rätt? Ingen har rätt. Vem skriver? Vem har rätt att skriva en annans liv? Kanske just den här boken existerar som ett vittnesbörd om den rädsla som manifesteras i dessa otaliga självbiografiska böcker, förklädda till romaner – en rädsla för maktlösheten i att bevittna hur någon annan skriver ditt liv, postumt. Sanningen flyter iväg i den här boken. Det är en bok som prövar sig fram, som vägrar finna sig i de snäva genregränserna, i protest mot rigiditeten i klassificeringstvånget, som till varje kapitel prövar nya stilar, som poesin, som dramat, som sagan, som dagboksanteckningen. Rytmen blir otålig, och minnet det opålitliga verktyget som bänder upp Dargers liv, exponerar det – men, som sagt, varsamt och följsamt.

Vad är då sant? Vad jag vet var Dargers liv omgärdat av mystik (man vet inte om han föddes i Brasilien eller Tyskland, till exempel). En vanlig uppfattning är att allas livshistoria är unik – vi kan lika gärna hävda motsatsen, att allas historia är en kopia. Allt är universellt – alla möter vi identiska kriser, identiska problem, och vårt beteende är inlärt, utifrån hur vi förväntas agera och reagera.

Vi får också träda in i Dargers bildvärld, och även om illustrationer saknas (utöver en bokmärkesängel som flaxat in och kilat fast sig själv på försättsbladet) är resultatet en bok som mer liknar ett konstprojekt (Holmstrand är också verksam konstnär). Att läsa kronologiskt, från första till sista sidan, är bara en av de fruktbara metoderna att ta sig an boken / projektet. Författarna testar vad språket förmår, och gör sin bok till en otrygg plats att vistas i.

[Svart musik](#)

[Summa s](#)

[Virginia Woc](#)

[65,7:](#)

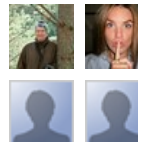

[Bloggintress](#)

[Anslut di](#)

Med Google

[Medlemma](#)

Redan medle

[Bloggarkiv](#)

▼ [2011](#) (32)

▼ [juli](#) (3)

[Björnr](#)

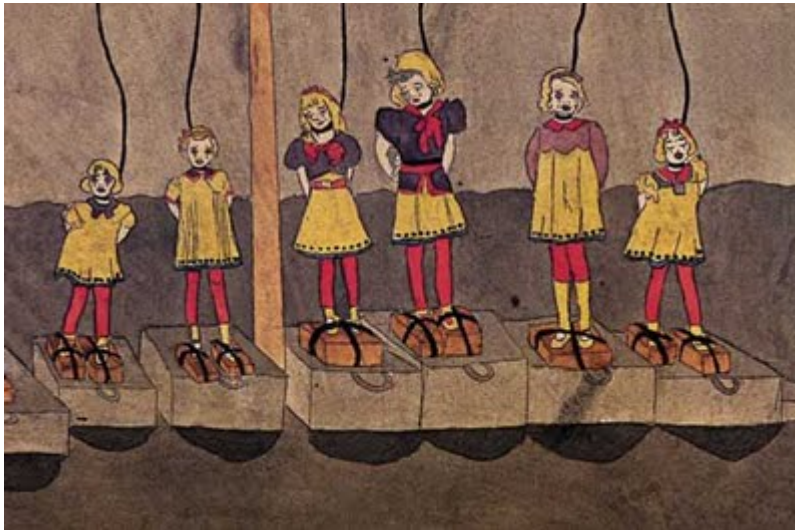
[Vargti](#)

[To giv](#)

[Darger
Hol
Örte](#)

[Brukar
Kari](#)

[Dikter
\[red](#)

Biografi handlar om liv, det har vi lärt oss. Men det *Darger reviderad* visar oss är att en biografi i högre grad handlar om döden. För Henry Darger verkar livet endast ha varit en förberedande övning för döden.

Jag har tidigare läst Leif Holmstrands förtjusande bok *Myror*, och tycker nog att också den här gången har han varit delaktig i att skriva något som förbryllar och charmar. Konst och liv smälter samman i den här kryptiska lilla anti-biografin. När så mycket utgiven litteratur liknar annan utgiven litteratur blir den här boken ett vattenhål: den skakar om mig som läsare, får mig att upptäcka att berättelsens vägar inte måste vara förbehållna de mest framkomliga vägarna. Som jag ser det handlar deras bok om friheten, om det suveräna i Henry Dargers position i vår kultur.

(Bild: *Drucksache*. Målningar: Henry Darger, "Have thrilling time while bombshells bursting all around", "Vivian Girls".)

Upplagd av Bernur kl. 09:31

Etiketter: [An intellectual look](#)

2 kommentarer:

Petter Malmberg sa...

Tidigare idag läste jag ett inlägg på "Death to the universe" som jämförde en Green Lantern-serietidning med Henry Dargers bildvärld apropå oväntade sammanträffanden.

En av John Ashberys bästa diktsamlingar - "Flickor på flykt" är inspirerad av Darger.

20 juli 2011 14:05

Bernur sa...

Ja, jag väntade mig något sådant, typ att Måns Zelmelöv (?) i tv skulle nämna något om Darger, men ack!

Elle
En gyr
hjär
Nick C
The
[re..
Kärlek
Boktju
CV, Pe
Den få
Proi
Blänk
Sar
Joy

Tio br:
Det är
Dur

Om at
svår

Pappri
fing
Wat

Oh! Is
can

Camill
Chr

en hen

In Rou
Ess:
Joy

Vårt m
part

He tall

An Ap
Rob
Stev

Satani

Bernu

The St
Alar

Novise
met

Morris
Moi

Mörkr